

Taiteen perusopetuksen kuvataiteen suuntautumisvaihtoehdon yleisen oppimäärän opetussuunnitelma Rauman kaupungissa

Meri Pauniahho, pj. vs. johtaja, Lasten- ja nuorten kuvataidekoulu

Hannu Artinaho, johtaja, Lasten- ja nuorten kuvataidekoulu

**Riitta Lehto-Toivanen, taidegraafikko, tuntiopettaja, Rauman kaupungin
kansalaisopisto**

Taina Levonen-Leino, kuvataideopettaja, Uutilanrinteen peruskoulu

Taru-Taina Nora, luokanopettaja, Rauman freinetkoulu

Kirsi Vihervirta, kuvataiteen lehtori, Rauman Lyseon peruskoulu

SISÄLLYS

1 Taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän tehtävä, arvot ja yleiset tavoitteet	3
2 Visuaalisten taiteiden taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän tavoitteet	3
2.1. Suuntautumisvaihtoehtojen yhteiset tavoitteet	3
2.2. Kuvataiteen suuntautumisvaihtoehdon tavoitteet	5
3 Opetuksen toteuttaminen	6
3.1. Opetuksen järjestäjä ja sen toiminta-ajatus	6
3.2. Oppimiskäsitys	7
3.3. Opiskeluympäristö	7
3.3.1. Yleistä huomioitavaa	7
3.3.2. Opetustilat ja – välineet	7
3.3.3. Opintoretket ja – käynnit	8
3.3.4. Näyttelyt	8
3.4. Hallinto ja yhteistyö muiden tahojen kanssa	8
4 Opintojen rakenne ja laajuus	9
4.1. Opintojen rakenne	9
4.2. Opintojen laajuus	9
4.3. Opetuksen tarjonta ja annettavan opetuksen määrä	9
5 Kuvataiteen opintokokonaisuudet Raumalla	9
5.1. Rauman lasten ja nuorten kuvataidekoulussa tarjottavat opintokokonaisuudet	9
5.2. Opintokokonaisuuksien tarjoamisen lukuvuosittaiset järjestelyt	10
5.3. Lukuvuoden ajalliset järjestelyt	11
6 Opetuksen järjestelyt	11
6.1. Oppilaaksi ottaminen	11
6.2. Henkilökohtaisen opetussuunnitelman laatiminen ja opintojen korvaavuus	11
6.3. Opetusryhmien koko Rauman lasten ja nuorten kuvataidekoulussa	12
6.4. Arviointi	12
6.5. Todistus	12

Liitteet

Liite 1. Rauman lasten ja nuorten kuvataidekoulussa tarjottavien opintokokonaisuuksien sisällöt, tavoitteet, tekniikat ja välineet

Liite 2. Kuvataiteen perusopetuksen oppisisällöt: Kuvallisen kielen käsitteet

1 Taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän tehtävä, arvot ja yleiset tavoitteet

Taiteen perusopetus on ensisijaisesti lapsille ja nuorille tarkoitettua tavoitteellista ja tasolta toiselle etenevää opetusta. Oppilaitos voi myös järjestää alle kouluikäisille varhaisiän opetusta sekä opetusta aikuisille.

Taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän tehtävä on luoda perustaa emotionaaliselle, esteettiselle ja eettiselle kasvulle sekä antaa edellytyksiä elinikäiseen taiteiden harrastamiseen. Yleisen oppimäärän tehtävänä on myös kehittää sellaisia taitoja ja tietoja, joita oppilas tarvitsee elämän eri aloilla ja jotka antavat hänelle valmiuksia hakeutua myöhempiin opintoihin. Taiteen opiskelun tarkoituksena on avata oppilaille uusia mahdollisuuksia ymmärtää taidetta ja kulttuuria sekä niiden sisältämiä merkityksiä. Tehtävänä on myös kehittää oppilaiden ajattelemisen taitoja ja luovuutta elämän eri alueilla. Opetuksen tehtävänä on kehittää ja säilyttää kansallista kulttuuria sekä tukea oppilaan kykyä arvostaa eri kulttuureita ja toimia monikulttuurisessa yhteiskunnassa. Oppilaiden luovan ajattelun ja toiminnan tukeminen ja kehittäminen ovat myös keskeisiä tavoitteita.

Opetus perustuu ihmiskäsitykseen, jossa ihminen on ainutkertainen ja toimii vuorovaikutuksessa toisten ihmisten kanssa sekä vaikuttaa aktiivisesti elämäänsä. Keskeistä on oppilaan luovan ajattelun ja toiminnan tukeminen.

Taiteen perusopetuksen tavoitteena on tukea oppilaan minän kasvua ja kehittymistä sekä hänen kykyään jäsentää ympäröivää todellisuutta. Oppilas rakentaa maailmankuvaansa ilmaisemalla ja tutkimalla taiteen keinoin kokemuksiaan ja itselleen merkityksellisiä elämän sisältöjä. Opiskelussa on keskeistä taiteen tekeminen ja sen kokemisen ilo sekä halu, taito, uteliaisuus ja uskallus tulkita taidetta persoonallisesti. Opetuksessa tulee ottaa huomioon oppilaiden yksilölliset erot ja tukea oppilaan kehittymistä hänen omista lähtökohdistaan.

Tavoitteena on myös ohjata oppilasta keskittyneeseen, määrätietoiseen ja pitkäjänteiseen työskentelyyn sekä rakentavaan toimintaan yksilönä ja ryhmän jäsenenä.

Taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän opetuksessa korostuu taiteidenvälisyys. Tavoitteena on kehittää yhteistyötä taidekasvatusta antavien oppilaitosten ja muiden tahojen kanssa.

2 Visuaalisten taiteiden perusopetuksen yleisen oppimäärän tavoitteet

2.1. Suuntautumisvaihtoehtojen (arkkitehtuuri, audiovisuaalinen taide, kuvataide ja käsityö) yhteiset tavoitteet

Visuaalisten taiteiden taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän opetuksen tavoitteena on kehittää oppilaan taitoja toimia tietoon ja vuorovaikutukseen pohjautuvassa yhteiskunnassa.

Tavoitteena on kehittää visuaalisen ajattelun taitoja niin, että oppilaalle syntyy käsitys visuaalisen ilmaisun laaja-alaisuudesta ja kerroksellisuudesta. Oman taiteellisen työskentelyn avulla oppilas voi määrittää suhdettaan luontoon ja kulttuuriin sekä ymmärtää, analysoida ja tulkita yhteiskunnassa ilmeneviä visuaalisia merkityksiä.

Tavoitteena on, että oppilas opintojen myötä oppii ymmärtämään taiteen merkityksen omassa elämässään.

Visuaaliset valmiudet

Oppilas oppii

- ajattelunvalmiuksia – maailman jäsentämistä näkemänsä ja kokemansa avulla
- oman työskentelynsä jäsentämistä ja pohdintaa
- käyttämään omassa ilmaisussaan ajatuksiaan, mielikuviaan, tunteitaan, tietojaan ja taitojaan
- visuaalisten taiteiden käsitteitä ja sanastoa ja osaa käyttää niitä.

Ilmaisu

Oppilas oppii

- ilmaisemaan ajatuksiaan ja tunteitaan visuaalisesti
- ilmaisussa tarvitsemiaan taitoja ja tietoja
- käyttämään keskeisiä välineitä, työtapoja ja materiaaleja sekä soveltamaan niitä työskentelyssään
- soveltamaan taitojaan ja tietojaan oman työn suunnittelussa ja toteuttamisessa
- hakemaan vaikutteita työskentelynsä luonnosta, rakennetusta ympäristöstä, historiallisista kohteista, museoista ja näyttelyistä, muilta taiteenaloilta, tietokirjallisuudesta ja mediasta sekä visuaalisten ja muiden alojen ammattilaisilta.
- välinehuollon perusteita, materiaalien tarkoituksenmukaista, turvallista ja kestävän kehityksen mukaista käyttöä.

Kulttuurisuhteen kehittyminen

Oppilas oppii

- hankkimaan tietoa oman kulttuurinsa ja muiden kulttuurien elämäntavasta, visuaalisista taiteista, niiden historiasta, nykyisyydestä ja kulttuuriperinnöstä sekä vertailemaan niitä keskenään
- arvostamaan ja arvottamaan omaa kulttuuriaan ja itselleen vieraita kulttuureita
- tuntemaan vastuuta luonnosta ja elinympäristöstä.

Sosiaaliset ja vuorovaikutukselliset taidot

Oppilas oppii

- oma-aloitteisuutta
- keskittymiskykyä, herkkyyttä, eläytymiskykyä ja itseluottamusta
- ottamaan vastuuta omasta ja ryhmän työskentelystä
- työskentelemään vuorovaikutuksessa ryhmän ja ympäröivän yhteisön kanssa
- käyttämään kulttuuripalveluja.

Arviointikyvyn kehittyminen

Oppilas oppii

- arvostamaan, tulkitsemaan ja arvioimaan sekä omaa että muiden työskentelyprosessia, oppimista ja tuloksia
- arvioimaan visuaalisten taiteiden teoksia, tuotteita, rakennettua ja luonnonympäristöä

sekä mediaympäristöä.

2.2. Kuvataiteen suuntautumisvaihtoehdon tavoitteet

Kuvataiteen suuntautumisvaihtoehdossa oppilas oppii ilmaisemaan itseään kuvataiteen eri osa-alueilla, joita ovat kuvallinen ilmaisu, kuvallinen media, kulttuuriperintö, esineympäristö ja muotoilu sekä luonnon ja rakennetun ympäristön visuaaliset ilmiöt. Oppilas oppii ymmärtämään, tulkitsemaan ja arvottamaan kuvataiteen ilmiöitä nyky-yhteiskunnassa historiallisesta, eettisestä ja esteettisestä näkökulmasta.

Kuvataiteen yleisen oppimäärän opetuksen tavoitteena on kehittää oppilaan kykyä ilmaista itseään kuvallisesti, tulkitseä kuvaa ja arvioida sitä kriittisesti. Tavoitteena on, että oppilas oppii hankkimaan omassa ilmaisussaan tarvitsemiaan taitoja ja tietoja ja harjoittelee niiden käyttöä. Opetuksessa on keskeistä oppilaan visuaalisen yleissivistyksen sekä ajattelunvalmiuksien, havaintokyvyn ja luovuuden vahvistaminen.

Kuvataideopetuksessa oppilasta ohjataan ilmaisemaan ajatuksiaan, mielikuviaan ja tunteitaan kuvallisesti sekä sanallistamaan työskentelyään ja käyttämään monipuolisesti eri materiaaleja sekä tekniikoita. Työskentelyssä korostuu mielikuvituksen, intuition sekä aistitiedon merkitys. Opetus on ongelmakeskeistä ja vuorovaikutuksellista. Tavoitteena on kehittää oppilaan tutkivaa ja ennakkoluulotonta työskentelytapaa. Opetuksessa käsitellään teemallisia kokonaisuuksia. Oppilasta rohkaistaan työskentelemään sekä itsenäisesti että yhdessä muiden kanssa ja arvioimaan ja arvostamaan omaa ja muiden työtä.

Kuvataiteen opetuksen keskeisiä oppisisältöjä ovat piirustus ja maalaus, kuvanveisto, arkkitehtuuri ja ympäristösuunnittelu, muotoilu, grafiikka, keramiikka, tekstiili, valokuva, elokuva ja video, sarjakuva, ympäristö- ja yhteisötaide, performanssi ja kuvallinen media, monitaiteelliset työmuodot sekä taidehistoria.

Kuvataiteen perusteiden opintokokonaisuuksissa tavoitteena on, että oppilas oppii kuvallisia ajattelunvalmiuksia ja kuvan tekemisen perustaitoja usealla eri kuvataiteen osa-alueella sekä oppii kehittämään omaa kuvallista ilmaisuaan. Oppilas harjoittelee kuvan visuaalisten peruselementtien käyttämistä sekä tutustuu eri materiaaleihin ja eri tekniikoiden ilmaisullisiin mahdollisuuksiin. Oppilas harjoittelee materiaalien ja työskentelyvälineiden käyttämistä tarkoituksenmukaisesti, turvallisesti ja kestävän kehityksen mukaisesti. Opinnoissa tarkastellaan kuvataiteen ja arjen kuvia sekä kehitetään oppilaan kulttuurin, nykytaiteen ja taidehistorian tuntemusta. Oppilas tutustuu esineympäristöön, muotoilun perusteisiin, rakennettuun ja luonnon ympäristöön.

Kuvallinen työskentely pohjautuu oppilaan havaintoihin, mielikuviiin ja mielikuvitukseen. Oppilas opettelee tulkitsemaan ja arvioimaan sanallisesti omaa ja muiden työskentelyä ja töitä.

Kuvataiteen työpajaopintojen tavoitteena on, että oppilas kehittää taiteellista ilmaisukykyään yhdellä tai useammalla kuvataiteen alueella. Työpajoissa oppilas syventää taitojaan ja tietojaan sekä perehtyy aiempaa perusteellisemmin materiaalien ja tekniikoiden mahdollisuuksiin oman ilmaisunsa välineenä. Tavoitteena on, että opintojen aikana oppilaan kyky itsenäiseen työskentelyyn kehittyy ja hän oppii tekemään tietoisesti

valintoja omassa ilmaisussaan sekä perustelemaan niitä. Oppilas opettelee arvioimaan omaa ja muiden työskentelyä ja töitä. Oppilas saa monipuolisia kokemuksia työskentelystä yhdessä muiden kanssa.

Keskeisiä sisältöalueita ovat kuvallinen ilmaisu, taiteentuntemus, taidehistoria ja nykytaiteen kuvasto, oppilaan oma kulttuuriperintö ja hänelle vieraiden kulttuurien kuvallinen maailma, rakennettu ja luonnonympäristö, esineympäristö ja kuvallinen media. Työpajatyöskentelyssä yhdistetään teemallisiksi kokonaisuuksiksi kuvataiteen eri osa-alueita ja toteutetaan taiteiden välisiä teemoja.

Varhaisiän kuvataiteen opintojen tarkoitus on tukea lapsen itsetunnon kehittymistä ja myönteisen minäkuvan muodostumista. Tavoitteena on, että oppilaan kokemukset ja elämykset visuaalisista taiteista ovat myönteisiä. Varhaisiän opetus luo pohjaa myöhemmille visuaalisten taiteiden opinnoille. Oppilas harjoittelee ajatustensa ja tunteidensa ilmaisemista visuaalisin keinoin tutustumalla visuaalisen ilmaisun perusteisiin sekä kokeilemalla erilaisia materiaaleja ja työtapoja. Oppilas harjoittelee muodon antamista sekä käden ja silmän yhteistyötä. Opinnoissa on keskeistä monipuolisten havaintojen tekeminen ja niiden käyttäminen kuvallisessa työskentelyssä. Työskentely on kokonaisvaltaista ja toiminnallista sekä moniaistista ja elämyksellistä. Työskentelyssä on keskeistä leikki ja keksimisen ilo. Oppilas harjoittelee toisten huomioon ottamista ja työhön keskittymistä sekä omasta työtilasta ja -välineistä huolehtimista.

Museo- ja näyttelykäynnit sekä tutustuminen taiteilijoiden, arkkitehtien ja käsityöläisten työskentelyyn on osa opetusta. Tavoitteena on, että oppilas ymmärtää oman harrastuksensa merkityksen itselleen. Opetuksessa otetaan huomioon oppilaan kulttuuritaustat, ikä ja kehitysvaihe.

Oppilas harjoittelee maalaamista, piirtämistä, kolmiulotteista rakentelua, grafiikkaa ja muita kuvataiteen ilmaisutapoja. Hän tutustuu kuvataiteeseen, arkkitehtuuriin ja muotoiluun sekä kuvalliseen viestintään oman työskentelyn avulla. Opetuksessa tarkastellaan ja tutkitaan lähiympäristöä ja tutustutaan paikalliseen kulttuuriperintöön.

Aikuisille opetusta suunniteltaessa on otettava huomioon heidän kiinnostuksensa kohteet, heidän aiemmat opintonsa ja kokemuksensa visuaalisten taiteiden alueilla. Aikuisia ohjataan laatimaan oma opiskeluohjelma oppilaitoksen opetustarjonnan pohjalta. Opetuksessa luodaan kannustava ja sosiaalisesti vuorovaikutteinen opiskeluilmapiiri. Aikuisia ohjataan itsenäiseen ja oma-aloitteiseen opiskeluun. Aikuisten opetuksen tavoitteet ja sisällöt ovat samat kuin visuaalisten taiteiden eri suuntautumisvaihtoehtojen perusteissa ja työpajoissa on määrätty.

Opetuksessa painoalueita ovat kuvataiteen historia ja nykypäivä sekä kuvallisen ilmaisun, tekniikoiden ja materiaalien hallinta aikuisten valitsemilla kuvataiteen alueilla.

3 Opetuksen toteuttaminen

3.1. Opetuksen järjestäjä ja sen toiminta-ajatus

Taiteen perusopetuksen kuvataiteen suuntautumisvaihtoehdon yleisen oppimäärän opetusta antaa Rauman kaupungin kansalaisopiston alaisuudessa toimiva Rauman

kaupungin lasten ja nuorten kuvataidekoulu. Toiminta-ajatuksena on tarjota kuvataiteista kiinnostuneille lapsille ja nuorille ohjausta kuvalliseen ilmaisuun, työtilat ja osittain välineet sekä materiaalit taiteellista työskentelyä varten. Tarkoituksena on kehittää taiteellisen työskentelyn menetelmien hallintaa sekä tukea omaleimaista raumalaista kulttuurielämää ja elinympäristön esteettisten arvojen kunnioittamista. (Kansalaisopiston toimintasääntö, Otl 4.6.1997, voim. 25.6.1997).

3.2. Oppimiskäsitys

Opetussuunnitelman perusteet pohjautuvat oppimiskäsitykseen, jonka mukaan oppiminen ymmärretään yksilölliseksi ja yhteisölliseksi taitojen ja tietojen rakennusprosessiksi, jonka kautta syntyy kulttuurinen osallisuus. Taiteen oppiminen on pitkäjänteinen ja kokonaisvaltainen prosessi. Opiskelu on tavoitteellista, ja erilaisissa tilanteissa työskennellään opettajan ohjauksessa, vuorovaikutuksessa opettajan ja ryhmän kanssa sekä itsenäisesti. Opettajalla on keskeinen merkitys sekä oppilaan opiskelutaitojen että opiskeluympäristön kehittämisessä sellaiseksi, että erilaisten oppilaiden edistyminen on mahdollista.

Oppilaalla on aktiivinen rooli opiskelussa ja oppimisessa. Opetuksessa otetaan huomioon oppilaan aiemmat kokemukset ja hänen elämänsä maailmansa. Oppimisessa lähtökohtana on tutkiva oppiminen ja toiminnallinen lähestymistapa opittaviin asioihin. Työtapojen tulee ohjata oppilasta arvostamaan kaikkien ryhmän jäsenten työskentelyä ja työn tuloksia.

3.3. Opiskeluympäristö

3.3.1. Yleistä huomioitavaa

Opiskeluympäristön tehtävänä on tukea oppilaan kasvua ja oppimista sekä antaa hänelle onnistumisen kokemuksia. Hyvä oppimisympäristö on ilmapiiriltään avoin, myönteinen ja oppilasta rohkaiseva. Hyvien tapojen opetteleminen ja noudattaminen tukevat osaltaan positiivisen oppimisilmapiirin muodostumista.

Oppilaalla tulee olla mahdollisuus asettaa omia tavoitteita, ja häntä tulee kannustaa työskentelemään itsenäisesti ja toisten kanssa. Oppilasta tuetaan löytämään sopivia työtapoja sekä kehittämään taitoja tavoitteelliseen ja pitkäjänteiseen opiskeluun.

Opiskeluympäristössä on otettava huomioon, että taiteellinen työskentely on pitkäjänteistä ja taitojen oppiminen tapahtuu vähitellen ja vaatii aikaa. Oppiminen perustuu tekemällä oppimiseen, suunnitelmallisuuteen sekä kykyyn arvioida omaa oppimista. Opetuksessa painottuvat yhdessä opiskelu ja oppiminen.

3.3.2. Opetustilat ja – välineet

Kuvataiteen perusopetukseen osallistuvalla tai sitä antavalla yksiköllä on järjestettävä tarkoituksenmukaiset tilat, asianmukainen valaistus, pimennysmahdollisuus, riittävät

varastotilat, vesipisteet ja ilmastointi. Opetuksessa tarvittavaa välineistöä on oltava riittävästi.

Tilojen, työvälineiden ja materiaalien tulee mahdollistaa opetussuunnitelman perusteiden mukainen opiskelu. Kokonaisuutena hyvä opiskeluympäristö on fyysisesti, psyykkisesti ja sosiaalisesti turvallinen. Oppilasta tuetaan harjoittelemaan toisten huomioonottamista. Omista ja yhteisistä työvälineistä huolehtiminen ja yhteisen työtilan yleinen arvostaminen ovat olennaisia opetuksessa.

3.3.3. Opintoretket ja – käynnit

Opetussuunnitelmaan sisältyvinä tapahtumina opintoretket ja – käynnit todentavat teoriassa opiskeltua ja luovat elämyksellistä pohjaa kokonaisvaltaiselle kuvataiteen kautta kasvamiselle. Opintoretkeä ja – käyntejä suunniteltaessa ja toteutettaessa otetaan huomioon mahdollisuuksien mukaan muiden muassa satakuntalaiset maailmanperintökohteet, alueella toimivien museoiden, taiteilijoiden ja erilaisten taide- ja kulttuuriyhdistysten tarjoamat tutustumiskohteet ja – tilaisuudet.

3.3.4. Näyttelyt

Näyttelyt ovat kiinteä osa kuvataiteen perusopetusta. Näyttelyitä järjestetään säännöllisesti. Näin taataan mahdollisuus oppilaiden keskinäiseen kuvalliseen vuoropuheluun ja tehdään lasten vanhemmille ja muulle yleisölle tutuksi lapsen kuvallisen ilmaisun kehitysvaiheita ja kuvataiteen ilmaisukeinoja. Näyttelytiloina voivat toimia opetustilat, erilaiset virastot, liiketilat ja taidemuseot.

3.4. Hallinto ja yhteistyö muiden tahojen kanssa

Kansalaisopiston johtokunta valvoo kuvataiteen taiteen perusopetuksen toteutumista ja hyväksyy vuosittaiset toiminta- ja opetussuunnitelmat. Pääallekkäisyyksien välttämiseksi eri hallintokunnat esimerkiksi kulttuuri- ja nuorisotoimi, kirjasto ja oppimateriaalikeskus, tekevät yhteistyötä. Yhteissuunnittelua eri koulumuotojen välillä pidetään tärkeänä suunniteltaessa kuvataiteen kokonaistavoitteellista opetusta.

Kuvataiteen taiteen perusopetuksessa voidaan toimia yhteistyössä esimerkiksi museoiden, taiteilijoiden ja eri oppilaitosten kanssa. Mahdollisuuksien mukaan voidaan osallistua erilaisiin projekteihin esimerkiksi kuvataideopettajien liiton, kuvataidekoulujen liiton ja Raumarsin kanssa. Kansainvälisiin lasten kuvataideprojekteihin voidaan ottaa osaa harkinnan mukaan.

Kuvataidekoulu ja koti tekevät yhteistyötä. Uusien oppilaiden vanhemmille järjestetään vuosittain yksi vanhempainilta syyskaudella.

4 Opintojen rakenne ja laajuus

4.1. Opintojen rakenne

Yleinen oppimäärä eri taiteen aloilla muodostuu opintokokonaisuuksista. Kuvataiteen opintokokonaisuuksien tavoitteet ja keskeiset sisällöt määritellään tässä opetussuunnitelmassa, samoin kuin mahdolliset opintokokonaisuuksien suorittamista koskevat erityisohjeet.

4.2. Opintojen laajuus

Taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän laskennallinen laajuus on yhteensä 500 tuntia. Opintojen laajuuden laskennallisena perustana on käytetty 45 minuutin pituisia oppituntia. Koulutuksen järjestäjän tulee turvata opintonsa aloittaneille oppilaille mahdollisuus koko yleisen oppimäärän suorittamiseen. Annettavan opetuksen määrän tulee mahdollistaa opetussuunnitelmassa määriteltujen tavoitteiden ja sisältöjen saavuttaminen.

Yleisen oppimäärän mukaista taiteen perusopetusta järjestettäessä on pyrittävä joustavuuteen niin, että taiteenala, oppilaan ikä, aiemmin hankitut taidot ja tiedot sekä käytettävät opetusmenetelmät otetaan huomioon.

4.3. Opetuksen tarjonta ja annettavan opetuksen määrä

Opintokokonaisuuksien tarjonta ja järjestys on määritelty paikallisesti ja paikalliset tarpeet huomioon ottaen. Kuvataiteen taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän opinnot muodostuvat perus- ja työpajaopinnoista, joita on yhteensä kymmenen opintokokonaisuutta (6+4). Opintokerrat viikko-opetuksessa ovat 2 tuntia kuuden ensimmäisen opintokokonaisuuden aikana ja 3 tuntia työpajaopinnoissa. Opetusta voidaan antaa viikko-opetuksen lisäksi myös kurssimuotoisena opetuksena ja monimuoto-opetuksena. Opintokokonaisuuksien vuosittaisesta toteuttamisesta päättää koulutuksen järjestäjä.

5 Kuvataiteen opintokokonaisuudet Raumalla

5.1. Rauman lasten ja nuorten kuvataidekoulussa tarjottavat opintokokonaisuudet

Rauman lasten ja nuorten kuvataidekoulussa on mahdollista tarjota seuraavia yleiseen oppimäärään kuuluvia opintokokonaisuuksia:

Kuvataiteen perusteet:

- Peruskurssi 1: Väri ja viiva, 60 tuntia
- Peruskurssi 2: Pinnasta muotoon, 30 tuntia
- Peruskurssi 3: Tila ja ympäristö, 30 tuntia
- Peruskurssi 4: Rakentelu, 30 tuntia
- Peruskurssi 5: Aika, 30 tuntia
- Peruskurssi 6: Periodipaja, 60 tuntia
- Viikonloppukurssi/kesäkurssi, 10 - 50 tuntia

Kuvataiteen työpajaopinnot:

- Maalausopintopaja, 100 tuntia
- Kuvanveistopaja, 100 tuntia
- Grafiikkapaja, 100 tuntia
- Mediapaja, 50 tuntia
- Valokuvausopintopaja, 50 tuntia
- Taidekäsityöpaja, 100 tuntia
- Ympäristö- ja arkkitehtuuripaja, 50 – 100 tuntia
- Piirustusopintopaja, 50 – 100 tuntia
- Viikonloppukurssi/kesäkurssi, 10 – 50 tuntia

Opintokokonaisuuksien sisällöt, tekniikat ja tavoitteet on määritelty liitteessä 1. Liitteessä 2. esitellään luettelona niitä keskeisimpiä kuvallisen kielen käsitteitä, joita opetuksessa käytetään ja läpikäydään.

Opintokokonaisuudet on suunniteltu niin, että ne voidaan suorittaa 6 – 8 vuodessa.

Yleiseen oppimäärään kuuluvien opintokokonaisuuksien lisäksi voidaan tarvittaessa tarjota valinnaisia opintokokonaisuuksia, joiden sisällöt ja tavoitteet laaditaan niin, että ne syventävät ja laajentavat opetussuunnitelman perusteissa määriteltyjä opintokokonaisuuksia.

Suoritettuaan taiteen perusopetuksen yleiseen oppimäärään kuuluvat 10 kuvataiteen opintokokonaisuutta oppilaalla on mahdollisuus jatkaa opintojaan Rauman kaupungin kansalaisopiston nuorten, kuvataidekoulunsa päättäneiden, opintoryhmässä.

5.2. Opintokokonaisuuksien tarjoamisen lukuvuosittaiset järjestelyt

Lukuvuosittain toteutetaan vähintään viittä perusopintoryhmää ja vähintään viittä työpajaopintoryhmää. Opintoryhmät muodostetaan lukuvuosittain ja ne vaihtelevat tarpeen mukaan. Viikonloppu- ja kesäkursseista päätetään erikseen. Seuraavassa esitellään *esimerkkivuoden* tarjonta:

Opetusryhmä 1 = Peruskurssi 1a

Väri ja viiva, ”nuoremmat uudet oppilaat”, 2h/ viikko, 60h, noin 30 viikkoa

Opetusryhmä 2 = Peruskurssi 1b

Väri ja viiva, ”vanhemmat uudet oppilaat”, tuntimäärät kuten edellä

Opetusryhmä 3 = Peruskurssit 2 + 3

Pinnasta muotoon, 2h/ viikko, 30h, noin 15 viikkoa

ja

Tila ja ympäristö, 2h/ viikko, 30h, noin 15 viikkoa, eli yhteensä 60h, noin 30 viikkoa

Opetusryhmä 4 = Peruskurssit 4 + 5

Rakentelu, 2h/ viikko, 30h, noin 15 viikkoa

ja

Aika, 2h/ viikko, 30h, noin 15 viikkoa, eli yhteensä 60h, noin 30 viikkoa

Opetusryhmä 5 = Peruskurssi 6
Periodipaja, 2h/ viikko, 60h, noin 30 viikkoa

Opetusryhmä 6:
Maalauspuja, 3h/ viikko, 100h

Opetusryhmä 7:
Kuvanveistopaja, 3h/ viikko, 100h

Opetusryhmä 8:
Grafiikkapaja, 3h/ viikko, 100h

Opetusryhmä 9:
Mediapaja, 3h/ viikko, 50h
ja
Valokuvauspuja, 3h/ viikko, 50h, eli yhteensä 100h

Opetusryhmä 10:
Ympäristö- ja arkkitehtuuripaja, 3h/ viikko, 50h
ja
Piirustuspuja, 3h/ viikko, 50h, eli yhteensä 100h

5.3. Lukuvuoden ajalliset järjestelyt

Opintovuoden kesto on pääsääntöisesti 34 työviikkoa, sisältäen syys- ja kevätlukukauden. Opetusta voidaan jaksottaa kokonaistuntimäärien sisällä tarpeen mukaan esimerkiksi otettaessa huomioon arkipyhät ja koulujen loma-ajat.

6 Opetuksen järjestelyt

6.1. Oppilaaksi ottaminen

Hakeminen Rauman lasten ja nuorten kuvataidekouluun tapahtuu näytetöiden perusteella. Hakemukseen voi halutessaan liittää esimerkiksi opettajan lausunnon tai todistuksen aiemmista kuvataiteen opinnoista. Valituksi tulleille ilmoitetaan kirjallisesti. Hakuajasta ja –menettelystä ilmoitetaan paikallisissa sanomalehdissä elokuussa. Hakemuslomakkeita saa kouluilta, kansalaisopistolta, kuvataidekoululta, kaupungintalon yhteispalvelupisteestä sekä kaupungin internetsivuilta lomakepalvelusta.

6.2. Henkilökohtaisen opetussuunnitelman laatiminen ja opintojen korvaavuus

Mikäli oppilas ei vammaisuuden, sairauden tai muun näihin verrattavissa olevan syyn vuoksi kykene opiskelemaan oppilaitoksen opetussuunnitelman mukaisesti, opetussuunnitelman tavoitteita voidaan yksilöllistää vastaamaan oppilaan edellytyksiä kuitenkin niin, että opintojen tavoitteet ovat kuvataiteen tavoitteiden mukaisia. Tällöin oppilaalle laaditaan henkilökohtainen opiskelusuunnitelma, jossa määritellään opiskelun

tavoitteet, opiskelu-aika, opetuksen toteuttamistapa, tarvittavat tukitoimet, mahdolliset suoritukset ja arviointimenettely. Oppilaalta edellytetään kykyä käyttää hyödykseen annettavaa opetusta.

Rauman lasten ja nuorten kuvataidekoulussa oppilaalla on oikeus pitää yksi väli-vuosi opetuksesta menettämättä opiskelupaikkaansa. Järjestelystä on kuitenkin aina sovittava erikseen koulunjohtajan kanssa.

Muilla paikkakunnilla suoritetuilla visuaalisten taiteiden taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän opinnoilla voidaan korvata osa opinnoista opintovuositodistusten avulla. Korvaavuudesta on kuitenkin aina neuvoteltava koulutuksen järjestäjän kanssa. Muilla taiteenaloilla tehtyjä opintoja ei hyväksytä suoraan kuvataiteen taiteen perusopintojen sisällöksi.

6.3. Opetusryhmien koko Rauman lasten ja nuorten kuvataidekoulussa

Opetusryhmien toimivaksi kooksi määritellään kuvataiteen perusteiden opetusryhmissä 8 – 15 lasta, kuvataiteen työpajaopintojen opetusryhmissä samoin. Työpajaopinnoissa opetusryhmän maksimikoko on 25 oppilasta muissa paitsi valokuvaus- ja mediapajoissa, joissa maksimikoko on 15.

6.4. Arviointi

Arvioinnin tehtävänä on tukea oppilaan edistymistä opinnoissa. Arviointi on jatkuvaa ja oppimiseen kannustavaa, ja oppilaalle annetaan palautetta sekä oppitunneilla että opintokokonaisuuksien päättyessä. Oppilas harjoittelee itsearviointia koko opiskelun ajan. Häntä opastetaan oman oppimisensa dokumentointiin ja kehittymisensä seurantaan esimerkiksi portfoliotyöskentelyn avulla. Arvioinnin kohteina ovat visuaalisten taiteiden yleiset tavoitteet ja kuvataiteen taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän tavoitteiden saavuttaminen.

6.5. Todistus

Oppilas saa taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän päättötodistuksen suoritettuaan 10 opintokokonaisuutta. Saadakseen suorituksen opintokokonaisuudesta oppilaan tulee olla läsnä vähintään 60 % opetuksesta. Kaikki oppilaan suorittamat opintokokonaisuudet merkitään päättötodistukseen.

Oppilaalle annetaan pyydettäessä todistus suoritetuista opintokokonaisuuksista.

Päättötodistus sisältää seuraavat asiat:

- * koulutuksen järjestäjän ja oppilaitoksen nimen
- * taiteenalan ja opinnot, joista päättötodistus annetaan
- * oppilaan nimen ja syntymäajan
- * opiskeluajan vuosina
- * oppilaan suorittamat opintokokonaisuudet ja oppilaan saaman opetuksen tuntimäärät

niissä (laskennan perustana käytetään 45 minuutin pituista oppituntia)

* oppilaan läsnäolojen tuntimäärät edellä mainituissa opintokokonaisuuksissa

* koulunjohtajan allekirjoituksen ja oppilaitoksen leiman

* lainsäädännön, johon koulutus perustuu

* opetusministeriön myöntämän koulutuksen järjestämisluvan päivämäärän tai kunnan päätöksen päivämäärän opetussuunnitelman hyväksymisestä

* maininnan, että taiteen perusopetuksen yleinen oppimäärä koostuu vähintään kymmenestä opintokokonaisuudesta

* maininnan, että koulutus on toteutettu Opetushallituksen vahvistamien taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän opetussuunnitelman perusteiden 2005 mukaisesti.

RAUMAN LASTEN JA NUORTEN KUVATAIDEKOULUSSA TARJOTTAVIEN KUVATAITEEN OPINTOKOKONAISUUKSIEN SISÄLLÖT, TAVOITTEET, TEKNIIKAT JA VÄLINEET

Kaikkiin opintokokonaisuuksiin sisältyy värioppia ja taidehistoriaa. Oppilaat kokoavat mahdollisuuksien mukaan portfoliota koko opintojensa ajan. Kursseilla harjoitellaan lisäksi välineiden käyttöä ja huoltoa sekä työturvallisuutta.

KUVATAITEEN PERUSTEET

Peruskurssit 1,2,3,4,5 ja 6 (yht. 240t) suoritetaan numerojärjestyksessä.

Muita kuin seuraavassa listassa mainittuja välineitä ja tekniikoita voidaan käyttää tarpeen mukaan.

OPINTOKOKONAISUUS		SISÄLLÖT JA TAVOITTEET	TEKNIIKAT JA VÄLINEET
PERUSKURSSI 1 VÄRI JA VIIVA	60t	kuvallinen ilmaisu, viivalla kertominen värillä ilmaisu, aistit, mielikuvitus värioppi, välineiden käyttö ja huolto	piirtimet, liidut, maalit painomenetelmiä
PERUSKURSSI 2 PINNASTA MUOTOON	30t	esineympäristö ja muotoilu luonnostelu, koristekuvio, reliefi kolmiulotteisuus, perusmuodot	piirros, rautalanka, paperi kipsi, keramiikan tekniikat
PERUSKURSSI 3 TILA JA YMPÄRISTÖ	30t	kulttuuriperintö ja luonto, maisema sisällä ja ulkona, tilataide, ympäristötaide malli, mielikuvitus, yhden- ja kahden pakopisteen perspektiivi	piirtimet, maalit, luonnonmateriaalit
PERUSKURSSI 4 RAKENTELU	30t	arkkitehtuuri, rakennettu ympäristö pohjapiirros, kavaljeeriperspektiivi	piirtimet, maalit keramiikka, puu, kangas, rautalanka
PERUSKURSSI 5 AIKA	30t	kuvallinen media, taidehistoria kulttuurien tuntemus, suvaitsevaisuus nykyaide, tulkinta maisema, muotokuva, karikatyyri	museot, ateljeevierailut performanssi, valokuvaus grafiikka, pläräyskirja animaatio tai video
PERUSKURSSI 6 PERIODIPAJA	60t	"Löydän itseni" periodiopetus, pajojen esittely	eri tekniikat, maalaus, grafiikka, keramiikka, valokuvaus, rakentelu
VIIKONLOPPUKURSSI/ KESÄKURSSI	10 – 50t	vaihtelevat teemat mahdoll. taiteilijavieras	vaihtelevat materiaalit

TYÖPAJAT

Peruskurssi 6. jälkeen valitaan 4 työpajaa vapaassa järjestyksessä, yhteensä vähintään 260 tuntia.

Työpajojen tarjonta vaihtelee vuosittain.

Työpajoissa syvennetään materiaalien, teknikoiden ja työvälineiden tuntemusta, teemojen lähtökohtana ovat omat ajatukset ja tunteet.

MAALAUSPAJA	100t	värioppi, realismi, abstrakti perspektiivi, sommittelu vertauskuvat, ilmaisu	akvarelli, peiteväri tempera, akryyli, vaha,öljy, pastelli
KUVANVEISTOPAJA	100t	reliefi, veistos, käyttöesine sarja, uniikki, poltto, pinta, muoto, rytmi, valo, varjo, 3 –ulotteisuus, massat, mobilet	muovailu, levytekniikka, makkaratekniikka, muotti puu, kipsi, rautalanka, luonnonmateriaalit
GRAFIKKAPAJA	100t	prosessi, sarja, uniikki taidegrafiikka, käyttögrafiikka mainosgrafiikka, tekstaus mustavalkoinen, päällekkäiset värit vedosmerkinnät, paspartuuri	piirtimet kohopaino, laakapaino syväpaino, silkkipaino
MEDIAPAJA	50t	taide-, käyttö- ja sähköiset kuvat rajaus, kuvakoot, kuvakulmat, taitto merkitys, viesti, fakta ja fiktio pimiötyöskentely, kuvakäsikirjoitus	katselu, keskustelu, arviointi valokuvaus, sarjakuva digitaalinen kuvankäsittely animaatio, video
VALOKUVAUSPAJA	50t	rajaus, valo ja varjo, sanoma, dokumentti, fiktio, mainos	mustavalkokuvaus, digikuvaus, kuvankäsittely
TAIDEKÄSITYÖPAJA	50-100t	kuvio, malli, pinta, muoto, rytmi väri, reliefi, veistos käyttö- ja taidetekstiili käyttöesine, taideteos mallikerta, raportti	leimasin, sapluuna, värjäys maalaukset, solmu- ja vaha- batiikki, huovutus, punonta/kutominen kirjansidonta, keramiikka, korut
YMPÄRISTÖ- JA ARKKITEHTUURIPAJA	50-100t	kulttuuriympäristö, luonnonympäristö koti, kaupunki, reitit, kulkuväylät, puistot aistimukset, mielikuvat, muistot tila, valo ja varjo, rytmi, pohjapiirros, aksonometria, mittakaava, kartta ekologia, estetiikka, eettiset arvot	piirtimet, puu liima, naulat, kangas kierrätysmateriaalit rakentelumateriaalit
PIIRUSTUSPAJA	50-100t	viiva, pinta, ääriviiva, valo, varjo valööri, rasteri, tekstuuri malli, croquis, kuvasarja	erilaiset piirtimet, hiili grafiittikynä, pastelliliidut vahaliidut, raapetekniikka tussi, muste
VIIKONLOPPUKURSSI / KESÄKURSSI	10 - 50t	vaihtelevat teemat mahdoll. taitelijavieras	vaihtelevat materiaalit

Liite 2.

Kuvataiteen perusopetuksen oppisisällöt Kuvallisen kielen käsitteet

Varhaisiän opinnot:

Muoto

- perusmuotoja: geometriset kaksi ja kolmiulotteiset perusmuodot, luonnonmuodot
- vapaita muotoja
- perusmuotojen sukulaismuotoja
- esineiden muodot ja esineiden väliin jäävät muodot
- muotojen vastakohtaisuus
- symmetria

Tila

- suuntia: vaakasuora, pystysuora, vino, oikea, vasen...
- tilaa määrittäviä käsitteitä: kaukana – lähellä, edessä – takana, ylhäällä – alhaalla, korkealla – matalalla, ahdas – avara, kapea – leveä, sisällä – ulkona

Väri

- värin ominaisuuksia: väreillä on vivahteita ja tummuusasteita
- pää- ja välivärit
- murretut värit
- taitetut värit

Koko

- Koon suhteellisuus – mikään ei ole pieni tai suuri sinänsä, vaan ainoastaan suhteessa ympäristöönsä

Ihmisen kuvaaminen

- ihmisvartaloiden mittasuhteita ja ihminen liikkumassa
- ihmiskasvojen mittasuhteita ja ilmeitä

Kuvallisten ilmiöiden ominaisuuksia

- vastakohtaisuuksia: lämmin – kylmä, pyöreä – kulmikas, kova – pehmeä, rosoinen – sileä, ohut – paksu, suora – mutkikas, valoisa – pimeä, tumma – vaalea...
Esineillä ja ilmiöillä on ominaisuuksia, jotka eivät välttämättä ole staattisia – maailma on täynnä vivahteita

Valo ja varjo

- miten varjo muodostuu
- miten valo ja varjo liittyvät yhteen
- esineen heittovarjo
- valo korostaa muotoa
- valo vaikuttaa väriin

Materiaalit ja työvälineet

- luonnonmateriaaleja: savi, puu, hiekka, villa

- paperi: erilaiset paperilaadut, kuhunkin tehtävään ja tekniikkaan sopiva paperilaatu
- peiteväri
- vesiväri
- lyijykynä, hiili
- rasvaliitu, vahaliitu, öljypastelli
- tussi

Kuvataiteen perusteet

Muoto

- muoto ja viiva
- muoto ja väri
- muoto ja väri/valo
- muoto ja pinta
- kolmiulotteinen muoto ja tila/väri/pinta/valo
- muotojen pelkistäminen ja rikastaminen
- muoto ja tasapaino/liike

Väri

- päävärit ja välivärit
- vastavärit
- kylmät ja lämpimät värit
- puhtaat ja murrettu värit
- värin valööri
- väriharmoniat/ värien tasapaino
- väri ja muoto
- väri ja viiva
- väri ja pinta
- väri ja liike
- väri ja tila/perspektiivi
- väri ja tunne
- valon vaikutus värin kokemiseen

Tila

- kuvitteellinen ja todellinen tila
- kuvatilan jäsentäminen
- kuvitteellisen tilan kuvaamisen keinot/perspektiivi
- arkkitehtuurin alkeita
- volyymi/kappaleen tilavuus

Rakenne

- pinnanrakenne
- rakenne luonnossa (elollinen ja eloton luonto)
- rakenne ympäristössä (kaupungit, talot, sillat yms)
- rakenne taideteoksessa

Rytmi

- rytmi ympäristössämme
- sidottu rytmi
- vapaa rytmi

Liike

- liike ja aika
- kuvitteellinen, illusorinen liike kuvassa
- kineettiset ilmiöt
- liike ja tila

Työpajaopinnot

Kuvan dynamiikka

Kuvan perustekijöiden muuntelu – jännitteet kuvassa

Staattiset kuvat

Dynaamiset kuvat